

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101-1/64/06635

Ankara

16/12/1990

Konu :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi :

"Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve Olağanüstü Halin Devamı Süresince Alınacak İlave Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" bugünkü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 121 inci maddesi uyarınca bir sureti ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Yıldırım AKBULUT

Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Hükmünde Kararname
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)
- 3- Resmi Gazete (10 adet)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Komisyon	-İçişleri -Adalet -Plan ve Bütçe
TARİHİ	5.12.1991 1/191
K. M. B.	Min K. D. Bşk. [Signature]
BAŞKAN	[Signature]

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Komisyon	-İçişleri -Adalet -Plan ve Bütçe
TARİHİ	17.12.1990 2/766
K. M. B.	[Signature] K. D. Bşk. [Signature]
BAŞKAN	[Signature]

GENEL GEREKÇE

Anayasanın 121 inci maddesinde olağanüstü hallerde vatandaşlar için getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile olağanüstü hallerin her türü için ayrı ayrı geçerli olmak üzere, Anayasanın 15 inci maddesindeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlandırılacağı veya nasıl durdurulacağı, halin gerektirdiği tedbirlerin nasıl ve ne surette alınacağı, kamu hizmeti görevlilerine ne gibi yetkiler verileceği, görevlilerin durumlarında ne gibi değişiklikler yapılacağı ve olağanüstü hallerde uygulanacak yönetim usullerinin nelerden ibaret olacağı hususlarının düzenleneceği "Olağanüstü Hal Kanunu" ile hüküm altına alınmıştır.

Anayasada yer alan bu hükme uygun olarak 25/10/1983 tarihinde 2935 sayılı "Olağanüstü Hal Kanunu" kabul edilmiş ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

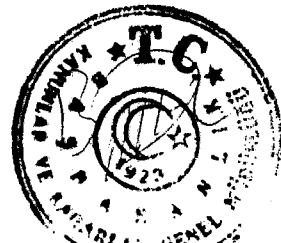
Bundan ayrı olarak, 10/7/1987 tarihli ve 285 sayılı "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" de usulüne uygun olarak düzenlenerek yayımlanmıştır.

Bu genel mevzuat hükümleri çerçevesinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bulunan 8 ilde 10/7/1987 tarihinden itibaren olağanüstü hal uygulaması devam ederken, bu genel düzenlemeler yeterli görülmemiş ve olağanüstü halin gerekli kaldığı konularda yeni düzenlemelere gidilmiştir.

Yukarıda arz ve izah edildiği üzere, Anayasanın 121 inci maddesinde genel olarak Olağanüstü Hal Kanunundan söz edildikten sonra, aynı maddenin son fıkrasında; "Olağanüstü hal süresince, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü halin gerekli kaldığı konularda, kanun hükmünde kararname çıkarabilir." hükmüne yer verilmiştir.

Esasen Anayasanın 15 inci maddesinin birinci fıkrasında da; "Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir." hükmü mevcuttur.

15 inci maddenin (GEREKÇE) bölümünde; "Maddenin birinci fıkrası uyarınca savaş, sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde, bu olağanüstü durumların ortaya çıkardığı ağır tehlikeler sonucu, hak ve hürriyetlerin kullanılması tamamen durdurulabilecek veya bunların korunması amacıyla öngörülmüş bulunan güvencelere aykırı veya bu güvenceleri ortadan kaldıran tedbirler alınabilecektir. MİLLET HAYATI VE ÜLKE İÇİN AĞIR TEHLİKE VE TEHDİTLERİN ORTAYA ÇIKTIĞI BU DURUMLARDA, MADDENİN GETİRDİĞİ ÖNEMLİ TUTUKLAMA KENDİLİĞİNDEN MEŞRULUK KAZANMAKTADIR. Bu husus, bütün hukuk dallarında geçerli ve herkesçe bilinen "menfaatlerin tartılması ve ağır gelenin tercih edilmesi" teorisinin normal, mantıki sonucudur..." ifadesine yer verilmiştir.

Bu durumda Anayasanın 121 inci maddesi ile 15 inci maddesi birlikte değerlendirildiğinde; "olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda ve durumun gerektirdiği ölçü içinde kalınarak" yapılacak özel ve geçici süreli düzenlemelerin, 15 inci maddenin gerekçe bölümünde de açıklandığı gibi, "BÜTÜN HUKUK DALLARI İÇİN GEÇERLİ BİR DÜZENLEME OLACAĞI" ortaya çıkmaktadır.

Esasen Anayasanın 14 üncü maddesinde, Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirinin Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmük, temel hak ve hürriyetleri yok etmek amacıyla kullanılamayacağı, kesin bir şekilde ortaya konmuştur.

Nitekim, Anayasa Mahkemesinin 8/4/1963 tarihli ve E.1963/25, K.1963/87 sayılı kararında, "düşünce ve kanaat hürriyetinin kapsamı içine Anayasanın dayandığı insan hakları, milli dayanışma, sosyal adalet, fert ve toplumun huzur ve refahı gibi temel ilkeleri yıkmaya ve yok etmeye varacak düşünce ve kanaatların açıklanması ve yayılması serbestisinin de dahil bulunduğunu kabule imkan tasavvur olunamaz." görüşü benimsenmiş ve Yüksek Mahkemenin 26/9/1965 tarihli ve E.1963/173, K.1965/40 sayılı bir başka kararında da;

"Anarşizm demokratik bir hukuk devleti düzeni ile hiç bağdaşmayan ve Anayasanın topyekün kaldırılmasına öngören bir sistem olduğundan, böyle bir düzeni kurma yolundaki çabalarının, Anayasaya uygun bir davranış olduğunu kabule imkan yoktur" görüşü ortaya konmuştur.

Olağanüstü hal rejimleri; Devletin normal hukuk düzeninin kuralları ile karşılanmasına imkan olmayan olağanüstü bir tehdit veya tehlike karşısında başvurduğu özel yönetim usulleridir. Olağanüstü hal rejiminin konusu ve içeriği olağanüstü hal rejiminin çeşidine göre değişmekle beraber, bütün olağanüstü hal rejimlerinde, bu rejimlerin mahiyeti gereği olarak görülen özellik, idarenin yetkilerinin ve özellikle takdiri yetkilerinin normal zamanlara göre genişlemesi, kişilerin temel hak ve hürriyetlerinde de gene normal zamanlara oranla daha ileri ölçüde sınırlamalar yapılabilmesidir.

Diğer taraftan, Anayasanın 91 inci maddesinde "kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verme" konusu düzenlenirken, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği öngörüldüğü halde, olağanüstü haller ve sıkıyönetim dönemlerinde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerde bu kısıtlamanın söz konusu olmayacağı açıklanmıştır.

Anayasamızın olağan durumlar için öngördüğü kanun hükmünde kararnameler ile olağanüstü hal sebebiyle çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler için öngördüğü fark sadece bundan ibaret değildir. Anayasanın 91 inci maddesinde yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşüleceği öngörülmekte iken, 121 inci maddede de olağanüstü hallerle ilgili kanun hükmünde kararnamelerin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki görüşmelerine ilişkin süre ve usullerin, içtüzükte belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Sonuç olarak, şiddet olaylarının yaygınlaşması ve kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması sebebiyle bölgenin özellikleri de gözönünde bulundurularak, olağanüstü halin devamı süresince uygulanabilecek yeni tedbirlerin bir bütün halinde ve müstakil bir kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi zarureti doğmuştur. 424 sayılı Şiddet Olaylarının Yaygınlaşması ve Kamu Düzeninin Ciddi Şekilde Bozulması Sebebine Dayalı Olağanüstü Halin Devamı Süresince Alınacak İlave Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname, bu ihtiyacın karşılanması amacıyla düzenlenmiştir. Ayrıca, 2935 sayılı Kanun ile 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında 425 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmış ve bu Kanun Hükmündeki Kararnameler 10 Mayıs 1990 tarihli ve 20514 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir.

Yukarıda, etraflıca arz ve izah edilen sebeplerle düzenlenen 424 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, Anayasamızın konuyu düzenleyen hükümleriyle uyum içerisinde olmasına özen gösterilmiştir. Ancak, sözkonusu Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan bazı hükümlerin, olağanüstü hal bölgesiyle ve süresiyle sınırlı olmamak üzere uygulanabileceği yönünde oluşan tereddütleri gidermek amacıyla bu konuda geçmişte yaşadığımız ve halen devam etmekte olan acı tecrübeleri de dikkate almak suretiyle yeni bir düzenleme yapmak ihtiyacı duyulmuştur.

Anayasanın 176 ncı maddesinde, Anayasa metnine dahil olduğu hükme bağlanan başlangıç kısmında, hiçbir düşünce ve mülahazanın Türk milli menfaatlerinin, Türk Varlığını Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında koruma göremeyeceği açıkça ifade olunmuştur.

Anayasanın bu emri ışığında, konunun Devletimiz ve Milletimizin yüksek çıkarları karşısında arz ettiği önem sebebiyle ve Anayasamızın 3 üncü maddesinde ifadesini bulan, Türkiye Devletinin, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü korumak amacıyla mevzuatta ve uygulamada herhangi bir tereddüte meydan vermemek için bu Kanun Hükmünde Kararname hazırlanmıştır.

Madde gerekçelerinde daha detaylı bir biçimde izah edildiği üzere bu Kanun Hükmünde Kararname esas itibariyle, kapsamına giren konularda tanınan yetkilerin, münhasıran olağanüstü hal bölgesiyle ve olağanüstü hal süresiyle sınırlı olarak kullanılacağını vurgulamak ve bu çerçevede gerekli düzenlemeleri yapmak suretiyle, Anayasamızın 2 nci maddesinde belirtilen Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk Devleti olduğu ilkesine de uygun bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Genel gerekçe bölümünde de açıklandığı gibi, olağanüstü hal uygulaması, Olağanüstü Hal Kanunu ile Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan hükümler doğrultusunda yürütülmüş, fakat bu zamana kadar kesin bir çözüme ulaşamadığından, olağanüstü halin gerekli kaldığı konularda ve olağanüstü halin gerekli kaldığı ölçüler içinde kalınarak yeni düzenlemelere gidilmiştir.

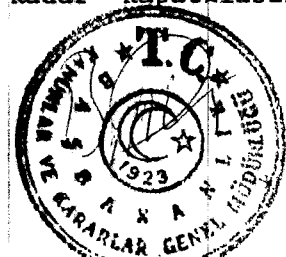
Yeni düzenlemelere gidilirken güdülen gaye; genel güvenliği, asayiş ve kamu düzenini korumak ve şiddet olaylarının yaygınlaşmasını önlemektir.

Bu madde ile, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin, olağanüstü hal bölgesi kapsamına giren illerde ve olağanüstü halin devamı süresince, İl İdaresi Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve diğer kanunlarla valilere verilen görev ve yetkilerle 2935 sayılı Kanunla il valilerine verilen yetkilerden 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinde belirtilen hususlarla ilgili olanları kullanmaya yetkili olduğu belirtilmiştir.

Bilindiği gibi, Anayasanın 13 üncü maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin, Türk Devletinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün, milli egemenliğin, asayişin, kamu düzeninin, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile ve Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olmak koşulu ile sınırlanabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bunun yanında Anayasanın "Basın hürriyeti" başlıklı 28 inci maddesinin beşinci fıkrasında; Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı yazarlar veya bastırıcılar veya aynı amaçla, basanların, başkasına verenlerin, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olacakları belirtilmiştir.

Anayasada yer alan bu hükümlerden hareketle yapılan düzenlemeyle, bölgedeki faaliyetleri yanlış aksettirmek veya gerçek dışı haber ve yayınlar yapmak suretiyle bölgedeki kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına veya bölge halkının heyecanlanmasına neden olacak veya güvenlik kuvvetlerinin görevlerini gereği gibi yerine getirmelerini engelleyecek şekilde yayımlanan her türlü basılmış eserin; kitap, gazete, dergi, broşür, afiş, el ve duvar ilanı ve benzerlerinin basılmasını, çoğaltılmasını, yayımlanmasını ve dağıtılmasını, bunlardan bölge dışında basılmış veya çoğaltılmış olanların bölgeye sokulmasını ve dağıtılmasını yasaklamaya ve izin vermeye Olağanüstü Hal Bölge Valisi ve bu bölgedeki il valileri yetkili kılınmış; bu yayınların toplatılmasına rağmen alınan tedbirlerin yetersiz kalması halinde Olağanüstü Hal Bölge Valisinin teklifi üzerine veya onun görüşü alınarak İçişleri Bakanınca bunların bölge içinde veya dışında basılmış olup olmadığına bakılmaksızın basılmaları, çoğaltılmaları, yayımlanmaları ve dağıtılmalarının yasaklanması ve gerektiğinde bunları basan matbaaların on güne kadar, tekrerrür halinde ise bir aya kadar kapatılabilmesi hükme bağlanmıştır.

Anayasanın "Basın araçlarının korunması" başlığını taşıyan 30 uncu maddesinde; genel olarak, demokratik yönetimde üstlendikleri önemli görev nedeni ile basın araçlarının özel olarak korunması yoluna gidilmiş ise de, "Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve milli güvenlik" sözkonusu olduğu zaman, bu genel ilkedен ayrılmak suretiyle konunun çözümlenmesinin Anayasaya uygun olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bunun gibi, Anayasanın 15 inci maddesinde; savaş, seferberlik veya olağanüstü hallerde, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının kısmen veya tamamen durdurulabileceği veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabileceği açıklanmıştır.

Nihayet Anayasanın 14 üncü maddesinin son fıkrasında da; "Anayasanın hiç bir hükmü, Anayasada yeralan hak ve hürriyetleri yoketmeye yönelik bir faaliyette bulunma hakkını verir şekilde yorumlanamaz." ilkesi benimsenmiştir.

25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 11 inci maddesinin (e) bendinde; gazete, dergi, broşür, kitap, afiş, el ve duvar ilanı ve benzerlerinin basılmasını, çoğaltılmasını, yayımlanmasını ve dağıtılmasını, bunlardan olağanüstü hal bölgesi dışında basılmış ve çoğaltılmış olanların bölgeye sokulmasını ve dağıtılmasını yasaklamak veya izne bağlamak; basılması ve neşri yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş ve benzeri matbuatı toplamak, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin görevleri arasında sayılmıştır.

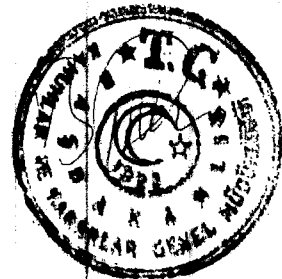
Görüldüğü üzere, Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen yeni düzenleme, esasen 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununda mevcut olan bir hükmün, ihtiyaca binaen belli şartlar altında, olağanüstü hal bölgesi dışında basılmış olan yayınlara da teşmil edilmesinden ibarettir.

Getirilen düzenleme basın hürriyetini kısıtlayacak nitelikte değildir. Sınırlama, olağanüstü hal ilanı nedeniyle durumun gerektirdiği ölçüde yapılmış, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü esas alınmış ve Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürecek yayınlara bir sınırlama getirilmiştir.

Bölücü faaliyetlerin sadece olağanüstü hal bölgesi içinde sergilenmemesi, basın ve yayın yolu ile yapılan zararlı faaliyetlerin, başta büyük şehirler olmak üzere diğer yörelerde de sürdürülmesi sebebiyle, bu tür zararlı yayınların olağanüstü hal bölgesi içinde veya dışında basılıp basılmadığına bakılmaksızın, aynı tedbirlerin alınması zorunlu görülmüştür.

Kaldı ki, olağanüstü hal bölgesi halkının sabit konumda bulunmadığı, ülkemizin sosyal ve ekonomik yaşamında görülen büyük gelişmeler sonucu devamlı hareket halinde oldukları da bilinmektedir.

İletişim vasıtalarının son derece gelişmiş olması, basılı eserlerin yurdun her köşesine rahatlıkla girebilmesi, zararlı yayınlara karşı bütünü ile önlem alınmasını gerekli kılmıştır.

Sonuç olarak, doğru haber veren ve doğru yorum yapan yayın kuruluşlarına yardımcı olmak nasıl ilke olarak benimsenmişse, ülke bütünlüğüne yönelik ve güvenlik güçlerinin görev etkisini azaltacak mahiyetteki zararlı haber ve yorum yapan yayınlara karşı da önlem almak zorunluğu doğmuştur.

Bölgedeki faaliyetleri yanlış aksettirmek veya gerçek dışı haber ve yorumlar yapmak suretiyle bölgedeki kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına veya bölge halkının heyecanlanmasına neden olacak yayınlar, sadece ülke için zararlı olmamakta, bunlar aynı zamanda, yurtdışında Türk Devletinin aleyhine menfi propagandaların yapılmasına ve ülke çıkarlarına aykırı bir durum yaratmaktadır.

İşte, bütün bu hususlar gözönünde bulundurularak 1 inci maddenin (a) bendi düzenlenmiş, yukarıda zikredilen yayınların durdurulması veya yayından kaldırılması için yazılı ihtarda bulunulacağı, buna rağmen yayına ve dağıtımına devam edilmesi halinde ise İçişleri Bakanı tarafından bunların basılmalarının, yayınlanmalarının veya dağıtılmalarının yasaklanabileceği ve bunlara basan matbaaların on güne kadar, tekrerrür halinde ise bir aya kadar kapatılabileceği hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, yer değiştirme talebinde bulunanlar ile genel güvenlik ve kamu düzeni bakımından zararlı faaliyette bulunanlardan veya kamu düzenini bozacağı kanısını uyandıran kişi ya da topluluklardan gerekli görülenlerin Olağanüstü Hal Bölge Valisinin takdirine göre, olağanüstü hal süresini aşmamak üzere bölge dışına çıkarılması öngörülmüş; gerektiğinde bunlara, İçişleri Bakanlığı'nca belirlenecek esaslara göre, belli bir yerde ikamet etmeleri şartıyla Geliştirme ve Destekleme Fonundan mali destek sağlanması imkanı getirilmiştir.

Aynı hükme 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 11 inci maddesinin (k) bendinde de yer verilmiş, kamu düzeni veya kamu güvenliğini bozabileceği kanısını uyandıran kişi ve toplulukların bölgeye girişlerini yasaklamak, bölge dışına çıkarmak veya bölge içerisinde belirli yerlere girmelerini veya yerleşmelerini yasaklamak hükme bağlanmıştır.

Bu maddenin (b) bendiyle yapılan yeni düzenlemede, yer değiştirme talebinde bulunanlar ile genel güvenlik ve kamu düzeni bakımından isteyerek veya zor ve baskı ile zararlı faaliyette bulunanların bölge dışına çıkarılmalarında, konuya insancıl bir açıdan yaklaşılmış ve çoğunlukla zor ve baskı ile teröre destek verme mecburiyetinde bırakıldıkları bilinen vatandaşlarımızın, bu baskıdan kurtarılması ve gittikleri bölgede kendilerine gerekli desteğin sağlanması esas alınmış; bunların mağduriyetlerinin önlenmesi maksadıyla Olağanüstü Hal Kanununda bulunmayan bir hüküm getirilerek, gerektiğinde bunlara İçişleri Bakanlığınca belirlenecek esaslara göre, belli bir yerde ikamet etmeleri şartıyla Geliştirme ve Destekleme Fonundan mali destek sağlanması yolu benimsenmiştir.

Olağanüstü Hal Bölge Valisinin güvenlik yönünden gerekli düzenlemeleri yapabilmek için boşalttığı, yerlerini değiştirdiği, birleştirdiği yerleşim birimlerinde ikamet edenlerle, bu yerlerde ikamet etmekte iken can ve mal güvenliği gerekçeleriyle yerlerini daha önce terketmek zorunda kalanların, olağanüstü hal bölgesi içinde veya dışında ikamete tabi tutulabilmeleri, bunlara yerleşmeleri için Geliştirme ve Destekleme Fonundan malî destek sağlanabilmesi veya kendilerine iş temin edilebilmesi öngörülmüştür. Bu maksatla İçişleri Bakanlığı'nın emrine belli sayıda kadro tahsis edilmiştir. Bakanlar Kurulu bu kadro sayısını % 25 nisbetinde artırabilmeye, İçişleri Bakanı da işçi statüsünde çalışmalarını uygun görülenler için, en çok 40.000 adet işçi pozisyonu ihdas etmeye yetkili kılınmıştır. İkamet konusunda ilgililerin talepleri halinde 2510 sayılı İskan Kanunu hükümlerinin uygulanması, öngörülmek suretiyle, kendilerine taşınmaz mal tahsis edilenlerin belli bir süre tasarruf etmeleri ve başkalarına satış yapamamaları konusu da, usulüne uygun olarak düzenlenmiştir.

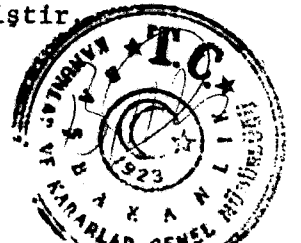
Bu şekilde olağanüstü hal bölgesine dahil illerde bulunanlara ilk anda 90.000'e varan memur ve işçi kadrosu ve pozisyonu tahsis edilmiş ve bu suretle istihdam sorunlarının çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Diğer taraftan, bu kişilerin atandıkları veya görevlendirildikleri kuruma, kadroları/pozisyonları ile birlikte devredilecekleri ve ücretleri ile her türlü özlük haklarının bu kuruluşlar bütçesinden karşılanacağı hükme bağlanmıştır.

İşlemlerin süratle yerine getirilmesi amacıyla bu kadroların ve pozisyonların kullanılma şartları, personelin niteliği, sınav yapıp yapılmayacağı gibi hususların İçişleri Bakanlığınca tesbit edileceği öngörülmüştür. Bu hususlar 657 ve 1475 sayılı Kanunlar ile diğer mevzuatta aranan şartlara bakılmaksızın adı geçen Bakanlıkça belirlenecektir.

Madde 2- Olağanüstü Hal Bölge Valisinin, bu bölgedeki illerde grev, lokavt yetkisini kullanmak gibi sendikal faaliyetleri durdurmaya veya izne bağlamaya, tahrip, yağma, işgal, fiili durum, boykot, iş yavaşlatılması, çalışma özgürlüğünün kısıtlanması ve iş yerlerinin kapatılması gibi hareketleri yasaklamaya, önlemeye veya benzeri tedbirleri almaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Madde 3- 285 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin (g) bendinde; Olağanüstü Hal Bölge Valisinin, hakim ve savcı sınıfında bulunanlar ile Jandarma dışında askeri personel hariç olmak üzere görev alanındaki illerde genel güvenlik, asayiş ve kamu düzeni bakımından çalışmalarında sakınca görülen veya hizmetlerinden yararlanılamayan kamu personelinin yer değiştirmesi veya görev alanı dışında geçici veya sürekli görevlendirilmesini ilgili kurum veya kuruluşlardan isteyebileceği, bu isteklerinin derhal yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yeralan bu hüküm, herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmadan bu Kanun Hükmünde Kararnameye aktarılmış ve bu suretle güvenlik, asayiş ve kamu düzeni bakımından çalışmalarında sakınca görülen veya hizmetlerinden yararlanılamayan kamu personelinin de, istenmeyen faaliyetlerinin önüne geçilmesi yoluna gidilmiştir.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 148 inci maddesinde kamu davası açma vazifesinin Cumhuriyet başsavcılarına ait olduğu, Kanunda aksine hüküm bulunmadığı takdirde Cumhuriyet başsavcılarının ceza takibini gerektirecek hususlarda yeterli delil mevcut ise, kamu davasını açmak mecburiyetinde oldukları, kamu davası açmak için Adalet Bakanının da, Cumhuriyet başsavcılarına emir verebileceği, bundan ayrı olarak valilerin de, kamu davası açılmasını kendi il'leri dahilindeki Cumhuriyet başsavcılarından isteyebilecekleri, Cumhuriyet başsavcılarını mucip sebepler göstererek bu talebi kabul etmezlerse valilerin müracaatı üzerine Adalet Bakanının dava açılması yönündeki selahiyetini kullanabileceği hüküm altına alınmıştır.

Valilerin, kamu davasının açılmasını kendi il'leri dahilindeki Cumhuriyet başsavcılarından talep edeceklerine dair hüküm, 1936 yılında yapılan değişiklikle maddeye konulmuştur. Valilere bu yetkinin verilmesi, valinin merkezle muhabere suretiyle, Adalet Bakanına müracaatı halinde fazla zaman geçmesi düşüncesi ve valilerin, mesuliyetleri dairesinde ammenin sükununu, asayişini bozan hadiselerle muttali olabilecekleri ve bunlarla yakından alakadar olmaları düşüncesinden doğmuştur. Cumhuriyet başsavcısı, valinin müracaatı üzerine, meseleyi inceleyecek, varit görürse, kamu davasını açacaktır. Varit görmez ise, açmayacak ve fakat bu halde valinin müracaatını kabul etmemesinin gerekçelerini kendilerine bildirecektir. Vali, bu gerekçeyi geçerli görürse mesele kalmayacaktır. Aksi takdirde, vali müracaat ederse, iş Adalet Bakanına intikal edecek, o da, 148 inci maddenin 3 üncü fıkrasında bahsi geçen yetkisini kullanmak lazım gelip gelmeyeceğini takdir edecektir.

Eğer Adalet Bakanı, davanın açılması lüzumuna kani olursa, Cumhuriyet başsavcısı kamu davasını açmaya mecbur olacaktır.

Genel mahiyette Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda yeralan bu hüküm gözönünde bulundurularak, 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilan edilen olağanüstü halin devamı süresince; Olağanüstü Hal Bölge, Valisi Devlet Güvenlik Mahkemesinin görevine giren suçlarda kamu davası açılması için istekte bulunduğu takdirde, bu istek Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığınca yerine getirilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde güdülen gaye, Devlet Güvenlik Mahkemesinin görevine giren suçlarda zaman kaybına neden olmadan davanın açılması ve sanıkların bir an önce mahkeme huzuruna çıkarılmasıdır.

Devlet Güvenlik mahkemelerinin görevine girmeyen suçlarda yine Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 148 inci maddesinde yeralan ve içeriği yukarıda açıklanan genel uygulamaya devam olunacaktır.

Bu sebeple düzenlenen (b) bendiyle, olağanüstü hal ilanına neden olan olaylara ilişkin suç dosyalarının dava açılmak üzere mahalli Cumhuriyet Başsavcılığından, Devlet Güvenlik Mahkemesinin görevine giren suçlarda da dava açılmasını Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdindeki Cumhuriyet Başsavcısından isteyebileceği ve bu isteklerin yerine getirileceği hükme bağlanarak işlemlere etkinlik kazandırılmaktadır.

Diğer taraftan, Devlet Güvenlik Mahkemesinin görevine giren suçları ihbar edenlerin hüviyetlerinin, rızaları olmadıkça ve ihbarın mahiyeti kendi haklarında suç teşkil etmedikçe açıklanamayacağı belirtilmiştir.

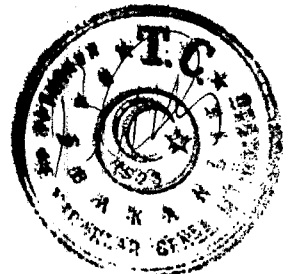
Maddenin (c) bendiyle, hükümlü ve tutuklulardan, olağanüstü hal ilanına neden olan suçların soruşturmasında ifadelerine başvurulması gerekenlerin, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin teklifi üzerine yetkili Cumhuriyet savcısının talebi ve hakim kararı ile, her defasında on günü geçmemek üzere ceza infaz kurumu veya tutukeviden alınabilmesi öngörülmüş ve bu suretle suçların takibinde etkinliğin sağlanması amaçlanmıştır. Diğer taraftan, bu sürelerin hükümlülük veya tutuklulukta geçmiş sayılacağı öngörülmüş, bunların ceza infaz kurumu ve tutukeviden ayrılış ve dönüşlerinde sağlık durumlarının doktor raporu ile tesbitini talep etmelerine imkan sağlanmıştır.

Maddenin (d) ve (e) bentlerinde getirilen düzenlemelerde, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin, gecikmesinde sakınca görülen hallerde zabitanın talebi üzerine veya re'sen yollarda, meskün mahallerde genel aramalar, özel ve tüzel kişilere ait ev, işyeri ve eklentileri ile umuma açık olmayan yerlerde aramalar yaptırabilmesi ve bölge illerinin iktisadi, sosyal ve kültürel yönden kalkınmasına ve görevin ifasına ilişkin yatırım tekliflerinde bulunabilmesi öngörülmüştür.

Maddenin (f) bendinde, olağanüstü hal bölgesine dahil illerle ilgili veya bu bölgeyi etkileyecek yayınlarda bir yanlışlığa meydan verilmemesi için TRT Genel Müdürlüğünün, İçişleri Bakanlığı ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği ile koordinasyon ve işbirliği yapmakla yükümlü olduğu; (g) bendinde ise, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin görev alanında yürütülen çalışmalar konusunda Bölge Valiliğince hazırlanan bildiri, bülten ve açıklamaların TRT Kurumundan yayınlanmasını isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 4- Bu madde ile, 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin son iki fıkrasında yer alan yetki devri ile İçişleri Bakanına tanınan diğer yetkilerin, bu Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen ilave tedbirlere ilişkin yetkiler içinde geçerli olduğu hükme bağlanmıştır.

Madde 5- Olağanüstü hal bölgesine dahil illerde çalışan görevli ve yetkililerin huzur içerisinde çalışmalarını teminen düzenlenen bu maddeyle, olağanüstü hal bölgesi içinde veya dışında basılmış olup olmadığına bakılmaksızın yapılan yayınlar sebebiyle kişisel haklarına saldırıda bulunulan görevli ve yetkililerin, Türk Medeni Kanunu ve Borçlar Kanununun hükümlerine dayanan manevi tazminat talepleri sonucunda, tazminata hükmedilmesine karar verildiği takdirde, tazminat miktarının, yayının mahiyetine ve satış miktarına göre belirlenmesi öngörülmüştür. Böylece, kamu görevlilerinin maddi ve manevi varlığının korunması amaçlanmıştır.

Madde 6- Olağanüstü halin devamı süresince ilgili kanun, kanun hükmünde kararnameler gereğince alınan tedbirler yapılan uygulamalar, kullanılan yetkiler ve bu maksatla alınan kararlar neden gösterilerek görevli ve yetkililer hakkında, olağanüstü hal bölgesi içinde veya dışında basılmış olup olmadığına bakılmaksızın Türk Ceza Kanununun 480 inci maddesinde yazılı hakaret suçlarının gerçeğe aykırı yazı, haber, havadis, fotoğraf veya vesikaların neşredilmesi veya her türlü olay ve vesikaların tahrif edilerek yayınlanması suretiyle işlenmesi halinde, faillerine Türk Ceza Kanununun 480 inci maddesi gereğince verilecek cezaya ilaveten tayin edilecek cezanın kriterleri ve miktarı gösterilmiş ve bu suretle cezaların caydırıcı olması amaçlanmıştır.

Maddede ayrıca bu fiillerin basın yolu ile işlenmesi halinde uygulanacak hususlar düzenlenmiş, maddenin tatbiki, bu hususta şikayette bulunulmasına bağlanmış, şikayetin Türk Ceza Kanununun 490 ıncı maddesinde açıklandığı gibi 6 ay içerisinde yapılması mecburiyeti maddede belirtilmiştir.

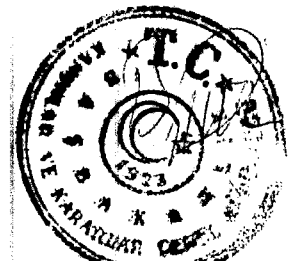
Aynı şekilde, olağanüstü hal bölgesi içinde veya dışında basılmış olup olmadığına bakılmaksızın, 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen olağanüstü hal bölgesinde ve olağanüstü halin devamı süresince ilgili kanun, kanun hükmünde kararnameler gereğince alınan tedbirler, yapılan uygulamalar, kullanılan yetkiler ve bu maksatla alınan kararlar neden gösterilerek Türk Ceza Kanununun 158 inci maddesinde yeralan (Cumhurbaşkanına hakaret), 159 uncu maddesinde yeralan (Türklüğe, Cumhuriyete, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Hükümetin manevi şahsiyetine, bakanlıklara, Devlet askeri ve emniyet muhafaza kuvvetlerine ve adliyenin manevi şahsiyetine hakaret) ve Türk Ceza Kanununun 268 inci maddesinde yeralan (hakaret) suçlarının işlenmesi halinde de, faillerin işledikleri suçun cezası ayrıca belirlenmek suretiyle düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca, Türk Ceza Kanununun 481 inci maddesinin uygulanacağı hallerde bu maddede hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Madde 7- Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesinde; Devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin hakimiyeti altına koymaya veya Devletin istiklalini tenkise veya birliğini bozmaya veya Devletin hakimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya matuf bir fiil işlenmesi halinde faile verilecek ceza belirlenmiştir.

Buna karşılık, Türk Ceza Kanununun 169 uncu maddesinde, aynı Kanunun 64 ve 65 inci maddelerinde beyan olunan hal haricinde bir kimsenin, bu fasılla mahiyeti belirtilen bir cemiyete veya çeteye, hal ve sıfatlarını bilerek barınacak yer göstermesi veya yardım etmesi yahut erzak ve silah ve cephane veya elbise temin etmesi veya her ne suretle olursa olsun bunların hareketlerini kolaylaştırması halinde üç sene ile beş seneye kadar ağır hapis cezası verilmesi hükmüne bağlanmıştır.

Getirilen yeni düzenleme ile, Türk Ceza Kanununun 169 uncu maddesine göre verilecek üç sene ile beş seneye kadar ağır hapis cezası, olağanüstü hal bölgesinde olağanüstü halin devamı süresince bir kat artırılarak hükmolunacaktır.

Madde 8- İçişleri Bakanına, Olağanüstü Hal Bölge Valisine ve bölge dahilindeki illerin valilerine tanınan yetkilerin kullanılması ile ilgili her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezai, mali veya hukuki sorumluluk iddiası ileri sürülememesi ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaması esası getirilmiştir. Ancak, kişilerin sebepsiz uğradıkları zararlardan dolayı tazminat talep etme hakları saklı tutulmuştur.

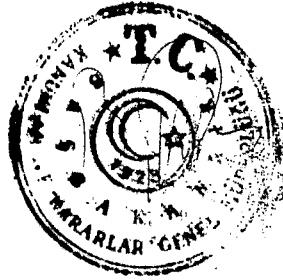
Madde 9- Gerek genel gerekçe, gerek özel gerekçe açık bir biçimde vurgulandığı üzere bu Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen tedbirler esas itibariyle olağanüstü hal bölgesi ve süresiyle sınırlı olarak uygulanacaktır. Ancak geçmiş tecrübeler de göstermiştir ki, olağanüstü hal bölgesinde cereyan eden yıkıcı ve bölücü eylemlerin mücavir illerde de vuku bulması muhtemeldir. Bu ahvalde Anayasaya ve mevzuatımıza göre mücavir illerde de, olağanüstü hal ilan etmek her zaman mümkündür. Ancak basit olaylar sebebiyle vatandaşların bazı temel hak ve hürriyetlerinin sınırlandırılması sonucunu verecek olağanüstü hal uygulamasına gidilmeden önce mücavir illerde cereyan edecek yıkıcı ve bölücü mahiyetteki mevzii eylemler karşısında Kamu otoritesini zaafiyete uğratmamak, olağanüstü hal ilanından Anayasa çerçevesinde beklenen faydayı sağlamak ve bu gaye ile halin icabı olan süratli ve etkili tedbirleri zamanında alabilmek için maddenin öngördüğü hüküm düzenlenmiştir.

Madde 10- 2935 sayılı Kanun ile 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir.

Madde 11- 424 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 12- Yürürlük maddesidir.

Madde 13- Yürütme maddesidir.

OLAĞANÜSTÜ HAL BÖLGE VALİLİĞİ VE OLAĞANÜSTÜ HALİN
DEVAMI SÜRESİNCE ALINACAK İLAVE TEDBİRLER
HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

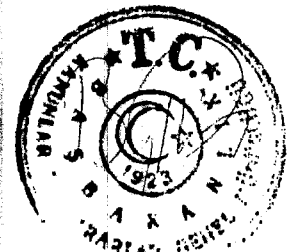
Şiddet olaylarının yaygınlaşması ve kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması sebebine dayalı olarak olağanüstü halin devamı süresince alınacak ilave tedbirlere ilişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin kabulü; Anayasa'nın 121 inci maddesi ile 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nca 15 / 12 / 1990 tarihinde kararlaştırılmıştır.

MADDE 1- 10/7/1987 tarihli ve 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve olağanüstü halin devamı süresince; Olağanüstü Hal Bölge Valisi, görev alanına giren illerde, 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Kanunla il valilerine verilen yetkilerle İl İdaresi Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve diğer kanunların valilere verdiği görev ve yetkilerden 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinde belirtilen hususlarla ilgili olanlarını kullanır ve görevleri yerine getirir.

Genel güvenlik, asayiş ve kamu düzenini korumak ve şiddet olaylarının yaygınlaşmasını önlemek amacıyla aşağıdaki ilave tedbirler de alınabilir:

a) Olağanüstü Hal Bölge Valisi veya olağanüstü hal bölgesindeki il valisi bölgedeki faaliyetleri yanlış aksettirmek veya gerçek dışı haber ve yayınlar yapmak suretiyle bölgedeki kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına veya bölge halkının heyecanlanmasına neden olacak veya güvenlik kuvvetlerinin görevlerini gereği gibi yerine getirmelerini engelleyecek şekilde yayınlanan her türlü basılmış eserin; kitap, dergi, gazete, broşür, afiş ve benzeri matbuanın basılmasını, çoğaltılmasını, yayınlanmasını ve dağıtılmasını, bunlardan olağanüstü hal bölgesi dışında basılmış veya çoğaltılmış olanların bölgeye sokulmasını ve dağıtılmasını yasaklar veya izne bağlar; basılması ve neşri yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş ve benzeri matbuayı toplatmakla beraber bu gibi tedbirlerin yetersiz kalması halinde, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin teklifi üzerine veya görüşünü almak suretiyle İçişleri Bakanı; bu yayınların bölge içinde veya dışında basılmış olup olmadığına bakılmaksızın, yayınlarının durdurulması veya yayından kaldırılması için sahip ve/veya yayın sorumlularına yazılı ihtar da bulunur; buna rağmen yayına ve dağıtıma devam edilmesi halinde, basılmalarını, çoğaltılmalarını, yayınlanmalarını veya dağıtılmalarını süreli veya süresiz yasaklayabilir, gerektiğinde bunları basan matbaaları on güne kadar, tekerrüründe ise bir aya kadar kapatabilir.

b) Olağanüstü hal ilan edilen illerde genel güvenlik ve kamu düzeni bakımından, yer değiştirmek talebinde bulunanlar ile isteyerek veya zor ve baskı sonucu zararlı faaliyetlerde bulunanlar veya kamu düzenini bozan veya kamu düzenini bozacağı kanısını uyandıran kişi veya topluluklardan gerekli görülenler, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin takdirine göre, olağanüstü hal süresini aşmamak üzere bölge dışına çıkarılır. Gerektiğinde bunlara İçişleri Bakanlığı'nca belirlenecek esaslara göre, belli bir yerde ikamet etmeleri şartıyla Geliştirme ve Destekleme Fonundan mali destek sağlanır.

c) Olağanüstü Hal Bölge Valisinin, 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (h) bendinde yazılı yetkileri kullandığı yerlerde ikamet edenler veya bu gibi yerlerde ikamet etmekte olup da can ve mal güvenliği gerekçeleriyle yerlerini daha önce terk etmek zorunda kalanlar ile yaptırılan inceleme sonucu işe yerleştirilmelerinde zaruret görülenler diledikleri takdirde, olağanüstü hal bölgesi içinde veya dışında ikamete tabi tutulabilirler. Bunlara yerleşmeleri için Geliştirme ve Destekleme Fonundan mali destek sağlanabilir veya kendilerine iş temin edilebilir. Bu maksatla ekli cetvelde yer alan kadrolar ihdas edilerek İçişleri Bakanlığı'nın emrine tahsis edilmiştir. Bu kadroların sayısını % 25'ine kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Gerekli hallerde İçişleri Bakanlığı'nca bu kadroların hiyerarşik yapıyı bozmamak kaydıyla sınıf, unvan ve dereceleri değiştirilmek suretiyle sözkonusu kişilerin müşterek kararla bu kadrolara atanmaları sağlanır. Bu kişiler görevlendirildikleri kamu kurum ve kuruluşlarına kadroları ve/veya pozisyonları ile birlikte devredilirler. Bunların ücret ve her türlü özlük hakları bu kuruluşlarca karşılanır.

Bu gibi kişilerden işçi statüsünde olanlar için ise en çok kırkbin adet işçi pozisyonu ihdas edilmesi hususunda İçişleri Bakanı yetkili kılınmıştır.

Bu kadroların ve pozisyonların kullanma şartları, personelin niteliği, sınav yapılıp yapılmayacağı, kadroların ve pozisyonların herhangi bir nedenle boşalması halinde İçişleri Bakanlığına iadesi ve diğer hususlar adı geçen Bakanlıkça tespit edilir.

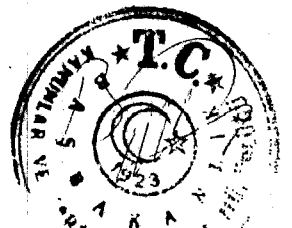
İkamet konusunda ve ilgililerin talepleri halinde 14/6/1934 tarihli ve 2510 sayılı İskan Kanunu hükümleri uygulanabilir.

MADDE 2- Olağanüstü Hal Bölge Valisi; 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede sayılan ve olağanüstü hal ilan edilen illerde ve olağanüstü halin devamı süresince grev, lokavt yetkisinin kullanılması, irade beyanı, referandum gibi sendikal faaliyetleri durdurabilir veya izne bağlar; tahrip, yağma, işgal, fiili durum, boykot, iş yavaşlatılması, çalışma özgürlüğünün kısıtlanması ve işyerlerinin kapatılması gibi hareketleri yasaklar, önler veya gerekli göreceği başkaca önleyici tedbirleri de alabilir.

MADDE 3- Olağanüstü hal ilan edilen illerde ve olağanüstü halin devamı süresince Olağanüstü Hal Bölge Valisi;

a) Görev alanı içindeki illerde güvenlik, asayiş ve kamu düzeni bakımından çalışmalarında sakinca görülen ve hizmetlerinden yararlanılamayan kamu personelinin yer değiştirmesini veya görev alanı dışında geçici veya sürekli olarak görevlendirilmesini ilgili kurum veya kuruluşlardan isteyebilir. Bu istekleri derhal yerine getirilir. Bu personel hakkında kendi özel kanunlarındaki hükümler uygulanır.

b) Olağanüstü hal ilanına neden olan olaylara ilişkin suç dosyalarının dava açılmak üzere mahallî Cumhuriyet Başsavcılığından, Devlet Güvenlik Mahkemesinin görevine giren suçlarda dava açılmasını da Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdindeki Cumhuriyet Başsavcısından isteyebilir ve bu istekler yerine getirilir.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevine giren suçları ihbar edenlerin hüviyetleri, rızaları olmadıkça veya ihbarın mahiyeti kendi haklarında suç teşkil etmedikçe açıklanmaz.

c) Hükümlü veya tutuklulardan, olağanüstü hal ilanına neden olan suçların soruşturmasında ifadelerine başvurulması gerekenler, Olağanüstü Hal Bölge Valisinin teklifi üzerine yetkili Cumhuriyet Başsavcısının talebi ve hakimın kararı ile, her defasında on günü geçmemek üzere ceza infaz kurumu veya tutukevinden alınabilir. Bu süre hükümlülük veya tutuklulukta geçmiş sayılır. Hükümlü veya tutuklu, ceza infaz kurumu veya tutukevinden ayrılış ve dönüşlerinde sağlık durumunun doktor raporu ile tespitini talep edebilir.

Bu süre içinde tutuklama kararının kaldırılması yada hükümlülük sürelerinin sona ermesi durumunda, keyfiyet derhal bulundurulduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

d) Gecikmesinde sakınca görülen hallerde zabitanın talebi üzerine veya gerek gördüğünde, yollarda, meskun mahallerde genel aramalar, özel ve tüzel kişilere ait ev, işyeri ve eklentileri ile umuma açık olmayan mahallerde aramalar yaptırabilir.

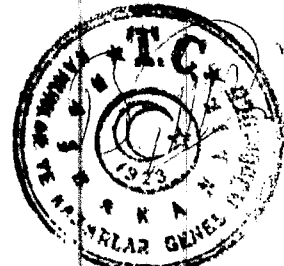
e) Bölge illerinin iktisadi, sosyal ve kültürel yönden kalkınmasına ve görevinin ifasına ilişkin yatırım tekliflerinde bulunabilir.

f) Olağanüstü hal bölgesine dahil illerle ilgili veya bu bölgeyi etkileyecek yayınlarda Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği ile koordinasyon ve işbirliği yapmakla yükümlüdür.

g) Görev alanında yürütülen çalışmalar konusunda Bölge Valiliğince hazırlanan bildiri, bülten ve açıklamaların TRT Kurumundan aynen yayınlanmasını isteyebilir.

MADDE 4- 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin son iki fıkrasında yer alan "yetki devri" ile İçişleri Bakanına tanınan diğer yetkilerin ilgili hükümleri, bu Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen ilave tedbirlere ilişkin yetkiler için de geçerlidir.

MADDE 5- 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve olağanüstü halin devamı süresince; olağanüstü hal bölgesi ve mücavir illerde ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnameler gereğince alınan tedbirler, yapılan uygulamalar, kullanılan yetkiler ve bu maksatla alınan kararlar neden gösterilerek, görevli ve yetkililer hakkında olağanüstü hal bölgesi ile mücavir iller içinde veya dışında basılmış olup olmadığına bakılmaksızın yapılan yayınlar sebebiyle kişisel haklarına saldırıda bulunulan görevli ve yetkililerin Türk Medeni Kanunu ve Borçlar Kanununun hükümlerine dayanan manevi tazminat talepleri sonucunda tazminata hükmedilmesine karar verildiği takdirde, tazminatın miktarı; yayının mevkuteler ile yapılması halinde, mevkute aylık veya bir aydan fazla süreli ise bir önceki fiili satış miktarının toplam satış bedeli tutarının; mevkute bir aydan az süreli ise bir önceki fiili satış miktarının toplam satış bedeli tutarının; mevkute niteliğinde bulunmayan basılı eserler ile yeni yayına giren mevkuteler hakkında ise, en yüksek tirajlı günlük mevkutenin bir önceki ay ortalama satış tutarının yüzde yetmişbeşinden az olamaz..

MADDE 6- Olağanüstü hal bölgesine dahil illerde ilgili kanun ve kanun hükmünde kararname gereğince alınan tedbirler, yapılan uygulamalar, kullanılan yetkiler ve bu maksatla alınan kararlar neden gösterilerek görevli ve yetkililer hakkında, olağanüstü hal bölgesindeki iller içinde veya dışında basılmış olup olmadığına bakılmaksızın Türk Ceza Kanununun 480 inci maddesinde yazılı hakaret suçlarının gerçeğe aykırı yazı, haber, havadis, fotoğraf veya vesikaların neşredilmesi veya her türlü olay ve vesikaların tahrif edilerek yayınlanması suretiyle işlenmesi halinde, faillere ilgili maddelerde yazılı cezalara ilave olarak yüz milyon liradan ikiyüz milyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Bu fiillerin 15/7/1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen mevcuteler vasıtasıyla işlenmesi halinde, sahiplerine de aynı cezalar verilir. Ancak hükmedilecek ağır para cezası yüz milyon liradan az olamaz. Bu mevcutelerin sorumlu müdürlerine, sahiplerine verilecek cezanın yarısı uygulanır.

Bu maddenin tatbiki, bu hususta ayrıca şikayette bulunulmasına bağlıdır. Şikayet dilekçesi verilmediği takdirde gerçeğe aykırılık re'sen araştırılamaz. Bu husustaki şikayetin Türk Ceza Kanununun 490 inci maddesindeki süre içinde yapılması gerekir.

Türk Ceza Kanununun 158, 159 ve 268 inci maddelerinde yazılı hakaret suçlarının, birinci ve ikinci fıkrada yazılı şekilde işlenmesi halinde, bu maddelerde gösterilen suçları işleyen failler de, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmak suretiyle cezalandırılır.

Türk Ceza Kanununun 481 inci maddesinin uygulandığı hallerde bu madde hükümleri tatbik edilmez.

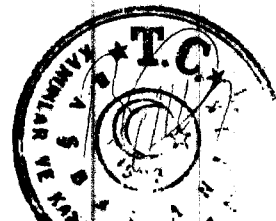
MADDE 7- 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede sayılan illerde ve olağanüstü halin devamı süresince; Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesindeki suçu işleyenler ile ilgili olarak, aynı Kanunun 169 uncu maddesindeki eylemlerde bulunanlar hakkında, 169 uncu maddeye göre verilecek cezalar, bir kat artırılarak hükmolunur.

MADDE 8- Bu Kanun Hükmünde Kararname ile İçişleri Bakanına, Olağanüstü Hal Bölge Valisine ve olağanüstü hal bölgesi dahilindeki il valilerine tanınan yetkilerin kullanılması ile ilgili her türlü karar ve tasarruflarından dolayı bunlar hakkında cezai, mali veya hukuki sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaz. Kişilerin sebepsiz uğradıkları zararlardan dolayı Devlettten tazminat talep etme hakları saklıdır.

MADDE 9- Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmaya, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmeye, temel hak ve hürriyetleri yok etmeye yönelik eylemlerin mücavir illerde de genişleme istidadı göstermesi hallerinde, bu Kanun Hükmünde Kararname ile İçişleri Bakanına, Olağanüstü Hal Bölge Valisine verilen görev ve yetkiler bu kişilerce mücavir illere de münhasır olmak üzere kullanılır.

MADDE 10- 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Kanun ile 10/7/1987 tarihli ve 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri saklıdır.

MADDE 11- 10/5/1990 tarihli ve 424 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

KHK/430

90/

Madde 12- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 13- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

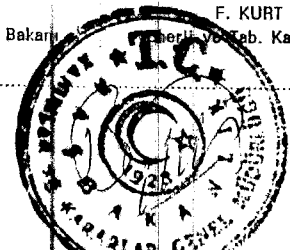
Eki

Y. AKBULUT
BAŞBAKAN

TURGUT ÖZAL
CUMHURBAŞKANI

	M. KEÇECİLER Devlet Bakanı	K. İNAN Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
G. TANER Devlet Bakanı	C. ÇİÇEK Devlet Bakanı	İ. ÇELEBİ Devlet Bakanı	V. DİNÇERLER Devlet Bakanı
M. YAZAR Devlet Bakanı	İ. ÖZARSLAN Devlet Bakanı	E. KONUKMAN Devlet Bakanı	İ. ÖZDEMİR Devlet Bakanı
M. TAŞAR Devlet Bakanı	K. AKKAYA Devlet Bakanı	H. ÖRÜÇ Devlet Bakanı	M. O. SUNGURLU Adalet Bakanı
H. DOĞAN Millî Savunma Bakanı	A. AKSU İçişleri Bakanı	A.K. ALPTEMOÇİN Dışişleri Bakanı	A. KAHVECİ Maliye ve Gümrük Bakanı
A. AKYOL Millî Eğitim Bakanı	C. ALTINKAYA Bayındırlık ve İskan Bakanı	H. ŞİVGİN Sağlık Bakanı	C. TUNCER Ulaştırma Bakanı
L. KAYALAR Tarım, Orman ve Köylüleri Bakanı	İ. AYKUT Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Ş. YÖRÜK Sanayi ve Ticaret Bakanı	F. KURT Beratlı ve Seb. Kay. Bak.
N. K. ZEYBEK Kültür Bakanı	İ. AKÜZÜM Turizm Bakanı		

Dosya No.

CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Memur	4	5.000
GİH	Memur	8	15.000
GİH	Memur	11	15.000
GİH	Memur	12	15.000
TOPLAM :			50.000

